

Dünya felsefeyle 'daha özgür' bir yer olacak

Uzun yıllar iletişim sektöründe çalıştıktan sonra ani bir kararla Sorbonne'da felsefe eğitimi alan Fransız yazar Brigitte Labbé, TÜYAP Kitap Fuarı nedeniyle İstanbul'daydı. 'Çıtır Çıtır Felsefe' serisinin yazarı Labbé'ye göre, çocuklara felsefeyi öğretmek, dünyayı daha özgür bir yer yapabiliriz.

Gülay Altan

gulay.barbaros@aksam.com.tr

Çıtır Çıtır Felsefe Serisi 8-12 yaş arası çocuklara, hayatın en karmaşık gelen sorularına yanıt bulmak için rehberlik ediyor. Serinin 20. kitabı 'Söz ve Sessizlik' **Gümüşgi** Kitaplığı'ndan geçtiğimiz günlerde yayımlandı. 19 dile çevrilen seri, Fransa'da 37. kitaba ulaştı; 50 kitapta sona erecek... Yaşamı ve dünyanın işleyişini anlamaya çalışan çocuklara yardımcı olacak temel sorularla kurgulanan her kitap, farklı bir konuyu, günlük yaşamda sıkça karşılaştığımız örnek olaylarla öyküleştirerek tartışıyor. Labbé, '50 kitaba ulaştığımda sonum gelecek' esprisini yapıyor ve ağız dolusu gülüyor. "Bu 50 kitapla çocuklara güzel bir felsefe kütüphanesi kurmuş olurum" diyen Labbé ile konuştuk...

Uzun süre iletişim sektöründe görev aldıktan sonra felsefe eğitimi görmeye nasıl karar verdiniz?

Bir şirkette çalışmanın bana getirebileceği noktaya gelmiştim yani kendi işini kurma aşamasına. Bu yolun sonuydu ve o yolun bir anlamı kalmamış gibiydi... Sanırım tam da o anda artık farklı bir şey aradığımı fark ettim. Ama ne aradığımı bilmiyordum. Bu bilmezlik içindeyken üniversiteye yazıldım ve felsefe derslerine katılmaya başladım. Ve orada aradığım şeyin ne olduğunu anladım. Bulduğum şey: Kendimi bütün sorulara ve sorgulamalara açmaktı. Yani pencereyi açmışım ve aydınlık artık içeri girmiş gibi...

Neden çocuklara felsefe öğretmeye karar verdiniz?

Üniversitedeyken kendi çocuklarıma baktığımda, çocukların evrensel olarak tam bir filozof olduklarını fark ettim.

Aslında filozof mu doğuyoruz?

Filozof değil, insan bile doğmuyoruz... İnsanlaşıyor, insan oluyoruz. Böylece filozofa da dönüşüyoruz.

İlk kitap nasıl çıktı ortaya?

Bırakın kitap yazmayı, yazdığım metinlerin bu kadar dile çevrilip kitap olacağını hayal bile edemiyordum. Sorgulamanın ve sorular sormanın yarattığı hayranlığı yaşıyordum ve bunun sürmesini istiyordum. Şükrediyorum ki her gün kitap yazabilen ve bununla hayatını sürdürebilen biriyim.

ÇOCUKLARI SORU SORMAYA TEŞVİK EDİYORUM

19 dile çevrilen, 20 ülkede yayınlanan bir seri bu; peki, çocukların ülkelere, kültürlere göre farklı algıları var, ahlaki, dini, toplumsal, etik kaygılar var. Bu yazarken sorun olmuyor mu?

Olmuyor, çünkü sürekli dinliyorum. Mümkün olduğunca bilgi veren kişi olmamaya çalışıyorum. Dinleyip sorgulama akışına eşlik edenim. Soru sormayı teşvik eden kişi rolünü üstlendiğim için söylediğim şeyler yüzünden bir duvara çarpıyorum. Bir çocuğu gördüğümde yaptığım şey sorgulamasına eşlik etmek ama cevap vermemektir. Tek bir cevap verip konuyu kapatmak, felsefenin açmaya çalıştığı yolu kapatmaktır. Bu nedenle ben, evrensel sorular soruyorum...

Klasik, 'cinselliği nasıl anlatırım',

'ölümü nasıl anlatırım' gibi sorulara yanıt arayan ebeveyn kitaplarından ne farkı var yazdıklarınızın?

Kitaplar 19 dile çevrildi ama bir dile çevrilmedi: İngilizce! Bunun nedeni, aslında sizin sorunuzun da yanıtı. Amerikalı büyük bir yayineviden teklif aldım, kitapları Amerika için çevirmek istiyorlardı. Benden her metnin sonunda; şu şu durumlarda şöyle yapmak gerekir gibi bir ek yapmamı istediler. İşte bu tam anti-filozofik bir tavır. "Biri bana okulda yumruk atarsa ne yapmalıyım" sorusunun yanıtı Çıtır Çıtır Felsefe serisinde yok, burada yumruk vurmak ne demektir, niçin yapılır, yumruk neden sözcüklerin yerini aldı bunu anlamaya çalışırız. Bu tür davranış durumlarına nasıl tepki vereceğini anlatmak yanlış değil ama bu davranış bilimlerinin alanına giriyor.

Çocuklar en çok hangi konuda soru sormaya daha hevesli?

Yaş gruplarına göre değişiyor. Henüz küçükken daha çok ölüm, hayat ve arasındaki fark ve Tanrı üzerine. Büyüdükçe daha toplumu

ilgilendiren konular; adalet, haksızlık, savaş-barış.

Felsefeyi bilen tanıyan seven çocuklardan oluşan kuşakların dünyayı değiştirebileceğine inanıyor musunuz?

Evet, mikro ölçekte eylem kavramına yürekte inanıyorum... Bu içimizi rahatlatmak için bulduğumuz bir kavram değil. Hepimiz hayatımızda ne yapıyorum ve bu neye yarıyor sorusunu soruyoruz.

Kelebek etkisi diye bir şey var...

İşte bu, okyanusta bir damla su evet ama insanlık tarihine baktığımızda bütün büyük değişiklikler böyle su damlalarından başlıyor.

Felsefeyle dünya nasıl bir yer olur?

Özgür. Kesinlikle daha özgür.

Ebeveynler bu kitapları okutmalı ama önce kendileri felsefeyi biliyor ve seviyor olmaları gerekmiyor mu?

İletişime geçtiğim ebeveynlerden duyduğuma göre, bu kitapları okuduktan sonra çocuklarıyla iletişimlerini rahatlıyor. Ben de bir anne olarak aynı tıkanmaları yaşıyorum. İyi ve kötü üzerine kitabı yazdıktan sonra bu konuda kendime güven geldi. Ne anlatabileceğimi biliyorum artık. Bu kitabı okuyan ebeveynler de çocuklarına sorma cesareti veriyor.

Eğitimciler tavsiye ediyor mu kitaplarınızı?

Fransa'da okullarda kullanılıyor. Kitaptaki örnek öykülerden yola çıkarak tartışmalar yapılıyor sınıflarda. Ama Fransa'da kitapçılar çok aktif, kitabın çevresindeki tavsiye sistemini kitapçılar kuruyor ve çocuklara ulaştırıyor, kitabı alan çocuklar okula sokuyor. Okuldan aileye gelmiyor Türkiye'deki gibi.

Brigitte Labbé'nin düşünmeye davet eden özgürlükçü yaklaşımı ve güçlü anlatımı kadar, Jacques Azam'ın karikatür tadındaki renkli resimleriyle de benzersiz 'Çıtır Çıtır Felsefe' dizisi, çeşitli ülkelerde olduğu gibi, ülkemizde de okulların en çok önerdiği kitaplar arasında yer alıyor.

MARKETING DEĞİL FELSEFE YAPIYORUM

Ailenin ve eğitim sisteminin isteklerine ve yönlendirmelerine kulak veriyor musunuz?

Hayır, bu o zaman marketing olur. Böyle bir derdim yok. Kant, Nietzsche, Wittgenstein'in fikirlerini aktarma onların fikri. Bu hiçbir şekilde bir pazara yönelik hareket değil. Fransa'da ilk kitap 'Yaşam ve Ölüm'dü. Çok fazla tartışıldı çünkü yaşam sonrasında hiç söz etmiyordu. Pazarın beklentisi ölümden sonrasını konuşmaktı ama hiçbir filozof buna odaklanmaz. Ölümle ilgili her soru aslında nasıl yaşamak sorusuna dönüşür. Kendimi sansürleyeceğim gün yazmayı bırakacağım. Bugün öğleden sonra bir okuldaydım. Türkiye'deki okullarda siyasetten konuşmak zor; dinden ve

Tanrı'dan da... Zor konular konuştuk ve bir öğretmen, müdürle konuştuk. Mikrofonu alıp gittim ve bir şey diyecaktiniz galiba diyerek uzattım. "Yavaş yavaş tehlikeli sulara yüzmeye" başladık dedi. Batı felsefesinin babası sayılan Sokrates de idama mahkum edilmişti. Bunun tek nedeni sorular sormasıydı. Felsefeyle kurulu düzen arasında çatışma vardır hep, çünkü felsefenin amacı özgür bireyler yetiştirip koyun olmalarını engellemektir.

Bizim gibi toplumlarda soru sormak matah bir şey değildir.

Çok daha rahat bir konumdan konuştuğumu biliyorum, geldiğim ülkede bir yazarın kendi düşüncesini sansürlemesi gibi bir şey söz konusu değil. Buradaki cesaret yayıncıma ait.